AKSOLOTLI

Ambystoma mexicanum

(Engl. Axolotl, Mexican Axolotl, Mexican Salamander, Mexican Walking Fish)

Aksolotli-nimi juontaa juurensa vanhasta azteekkien kielen ”veden henkeä/veden hirviötä” tarkoittavasta sanasta. Nämä sympaattisen näköiset veden henget ovatkin saavuttaneet maailmalla suuren suosion harrastajien keskuudessa.

Aksolotlin pää on leveä ja litteä, silmät pienet ja hieman eteenpäin ulkonevat. Iho on sileä ja pehmeä. Ruumiin rakenne on jämäkkä, jalat ovat vahvat ja taipuisat. Alkuperäiseltä väriltään aksolotli on tummanruskea ja siinä on lähes mustia laikkuja. Nykyään saatavilla on myös jalostettuja värimuotoja: albiinoa, leukistista, mustaa, kultaa ja kirjavia.

Aksolotlille ominainen tunnusmerkki on sen pään molemmin puolin sojottavat, moni haaraiset ulkokidukset. Yleensä salamantereiden toukkavaiheen ulkokidukset häviävät eläimen läpikäydessä sammakkoeläimille tyypillisen muodonvaihdoksen eli metamorfoosin. Näin ei kuitenkaan läheskään aina tapahdu aksolotlille, vaan tämä eläin saattaa elää ”ikuisena lapsena”. Se siis saavuttaa sukukypsyydenkin ulkoisesti nuijapäänä. Ilmiötä kutsutaan neoteniaksi.

Pituutta aksolotlille kertyy noin 20-30 cm. Suurimmat yksilöt voivat painaa noin 300 gr.

Alunperin aksolotli on kotoisin kahdesta Mexico Cityn eteläpuolella olevasta järvestä: Xochimilcosta ja Chalcosta. Nykyään Chalcoa ei enää ole, vaan lajin luontainen levinneisyysalue kattaa muutaman kanaalilla toisiinsa kytketyn vuoristojärven Meksikon keskiosissa. Ilmansaasteet, maanviljelys, järvien kuivatus ja muut nykypäivän ongelmat vaivaavat aksolotlienkin elämää ja tästä syystä laji on harventunut luonnossa rajusti. Vaikka lajin kasvatus terraario-oloissa on onneksi jo vuosia ollut menestyksellistä, on aksolotli mukana uhanalaisten eläinten CITES II-lajiliitteessä.

Aksolotli on useiden muiden sammakkoeläinten tavoin hyvin pitkäikäinen. Keski-ikä terraario-oloissa on noin 12-15 vuotta, mutta se saattaa saavuttaa 25 vuoden iän.

AKVAARIO

Yhden aksolotlin altaan tulee olla vähintään 80 cm, mielellään 100 cm leveä. Pariskunnalle 100 cm on ehdoton minimi. Mitä enemmän aksolotleja altaaseen hankitaan, sitä isompi tulee altaan olla.

Altaaseen laitetaan ainakin 30 cm syvyydeltä vettä.

Veden suodatus akvaariokäyttöön tarkoitetulla suodattimella on tarpeen, sillä aksolotli - kuten kaikki sammakkoeläimet - on herkkä sairastumaan ihoinfektioihin likaisissa oloissa. Kovin voimakkaasta veden virtauksesta aksolotlit eivät pidä, suodatin on hyvä säätää niin että altaasta ei tule ”koskea”.

Vettä ei tarvitse lämmittää. Sopiva veden lämpötila on 14-22 astetta. Yli 24 asteista vettä aksolotlit sietävät vain muutaman päivän. Liian korkea lämpötila stressaa aksolotleja, aiheuttaa anoreksiaa sekä lisää home-ja bakteeritulehduksiin sairastumisen vaaraa.

Pohjalle voidaan laittaa suuria kiviä ja muita koristeita, kuitenkin niin kookkaita, etteivät aksolotlit voi niitä niellä. Pohjamateriaalina turvallisin on hienojakoinen hiekka.

Aksolotlit eivät pidä voimakkaasta valosta. Jonkinlainen valaistus altaaseen on silti hyvä järjestää, kunhan varjoisia piilopaikkoja on tarjolla. Kivirakennelmat ym. koristeet tulee sijoit-

Faunatar Faunatar Faunatar Faunatar Faunatar Faunatar Faunatar Faunatar Faunatar Faunatar

taa siten, etteivät aksolotlit pääse niitä romauttamaan. Myös akvaariokasveja voidaan laittaa piilopaikoiksi. Kannattaa valita kestäviä ja nopeakasvuisia kasve-ja, sillä aksolotlit saattavat onnistua repimään hennoimmat kasvit rikki.

Vettä tulee vaihtaa säännöllisesti, ainakin kolmannes joka toinen viikko. Uutta vettä on suositeltavaa seisottaa yön yli ennen altaaseen lisäämistä ja / tai käyttää uudessa vedessä akvaarion vedenparannusainetta. Markkinoilla on myös sammakko-eläimille tarkoitettuja tuotteita – molemmat sopivat. Vedenparannusaine sitoo kraanavedestä kloorin ja mahdolliset muut kemikaalit ja metallit. Lisäksi vedenparannusaine antaa ns. limakalvosuojan, jolloin uuteen veteen muodostuvat pienet ilmakuplat eivät pääse tarttumaan eläimen limakalvoille aiheuttaen ärsytystä herkälle iholle.

Mikäli aksolotli käy läpi metamorfoosin, se hoidetaan samankaltaisesti kuin muut, pääosin maalla elävät lajit, esim. tiikerisalamanteri (*Ambystoma tigrinum*).

RAVINTO

Aksolotlien näköaisti on huono. Ne saalistavat ruokansa veden liikkeiden ja hajuaistinsa avulla. Aksolotlit ovat lihansyöjiä. Ravinnoksi kelpaa lähes kaikki mitä ne saavat suuhunsa napattua: kala, äyriäiset, hyönteiset, toukat, pienet sammakkoeläimet ym.

Akvaariossa suositeltavin ravinto koostuu pääosin erilaisista järvikaloista. Järvikalat on hyvä käyttää pakkasen kautta loisvaaran vuoksi. Toukkia, matoja, etanoita, äyriäisiä ym. helposti sulavia pieneliöitä voidaan tarjota. Esimerkiksi sirkat, jauho-madot ja kovakuoriaiset eivät sovi, ne sulavat turhan hitaasti. Myös sisäelinten paloja voidaan tarjota silloin tällöin, korkeintaan joka kymmenes ruokintakerta. Vaikka aksolotli luonnossa syökin sammakoita ja sammakon kutua muistathan, ettei näitä Suomen luonnosta saa ruoaksi pyydystää, sillä kaikki kotimaiset sammakkoeläimemme ovat rauhoitettuja.

Sopiva määrä ruokaa on suunnilleen aksolotlin pään kokoinen määrä kerrallaan. Yli 20 cm pituisia yksilöitä ruokitaan 1-2 kertaa viikossa, pieniä poikasia useammin.

Koska kala kuuluu aksolotlin perusravintoon, ei ole suositeltavaa laittaa akvaarioon kaloja. Sama koskee pieniä sammakkoeläimiä, kuten kynsisammakoita. Monet kalat saattavat myös vahingoittaa aksolotlia nyppimällä niiden herkkiä ulkokiduksia.

On myös otettava huomioon, että aksolotli saattaa syödä lajikumppaneitaan, mikäli nämä ovat sitä itseään pienempiä. Jos laitat samaan altaaseen useita yksilöitä, huolehdi että kaikki ovat keskenään suunnilleen samankokoisia, kaikki saavat ruokaa tarpeeksi ja että kaikille on tarpeeksi tilaa ja piilopaikkoja tarjolla.

Lisätietoa aksolotlin ruokinnasta voi kysyä läheisestä Faunatar-ketjun myymälästä.

LISÄÄNTYMINEN

Koiraat ovat naaraita hieman kookkaampia ja niiden häntä on pidempi, lisäksi koiraan viemäriaukon, eli kloaakin, seutu on selkeästi turpeampi kuin naarailla. Munia kehittävän naaraan ulkokidukset muuttuvat kirkkaanpunaisiksi.

Sukukypsyyden aksolotli saavuttaa noin 20 cm pituisena eli noin vuoden ikäisenä, joskus jopa puolivuotiaina. Naarailla suositeltava lisääntymisikä on kuitenkin vasta naaraiden täytettyä 18 kuukautta. Aksolotli voi lisääntyä mihin vuodenaikaan hyvänsä, vaikkakin parhaimpiin tuloksiin on päästy joulu-tammikuussa.

Mikäli lämpötila ja valaistusaika on altaassa sama koko vuoden voi kutu tapahtua mihin vuodenaikaan vain. Mikäli näitä muutetaan vuodenaikojen mukaan, tapahtuu kutu yleensä lopputalvesta. Aksolotlit voivat lisääntyä kaksikin kertaa vuodessa. Naaraan tulisi levätä ainakin kaksi kuukautta kutujen välillä.

Pariskunta eristetään omiin altaisiinsa ennen lisääntymiskautta ja pidetään erillään joitakin viikkoja. Tämän jälkeen pariskunta sijoitetaan matalaan kutuastiaan. Munintaa varten altaaseen laitetaan muutamia kasveja.

Kun hedelmöitys on tapahtunut, koiras voidaan siirtää pois altaasta. Naaras laskee kasvien lehdille jopa 200-600 munaa.

Emo saattaa syödä munat joten se on syytä siirtää omaan altaaseensa kun munat on laskettu.

Munista kuoriutuu pieniä aksolotlin toukkia noin kolmessa viikossa. Pienet poikaset ruokitaan kun ne lähtevät uimaan. Sopivaa ”vauvaruokaa” ovat mm. mirkromadot, vesikirput, artemia ja muut pienen pienet eliöt.

MUUTA HUOMIOITAVAA

Mikäli eläin vaikuttaa sairaalta, käyttäytyy oudosti tai kieltäytyy useita kertoja peräkkäin syömästä, ota yhteyttä sammakkoeläimiin perehtyneeseen eläinlääkäriin tai eläimen myyjään.

Aksolotli ei ole sylieläin. Se ei nauti sylissä pitämisestä, päin vastoin se saattaa stressaantua liiallisesta käsittelystä. Lisäksi sen iho voi vaurioitua tai altistua tulehduksille.

Huolehdi hygieniasta, jotkin sammakkoeläimet ja matelijat saattavat kantaa salmonella-bakteeria normaalina suolistobakteerinaan. Toisaalta likaisin

käsin salamanterin veteen tai itse eläimeen koskeminen saattaa aiheuttaa salamanterille ihotulehduksia ja muita ongelmia, joten pese kätesi myös ennen eläimen hoitamista.
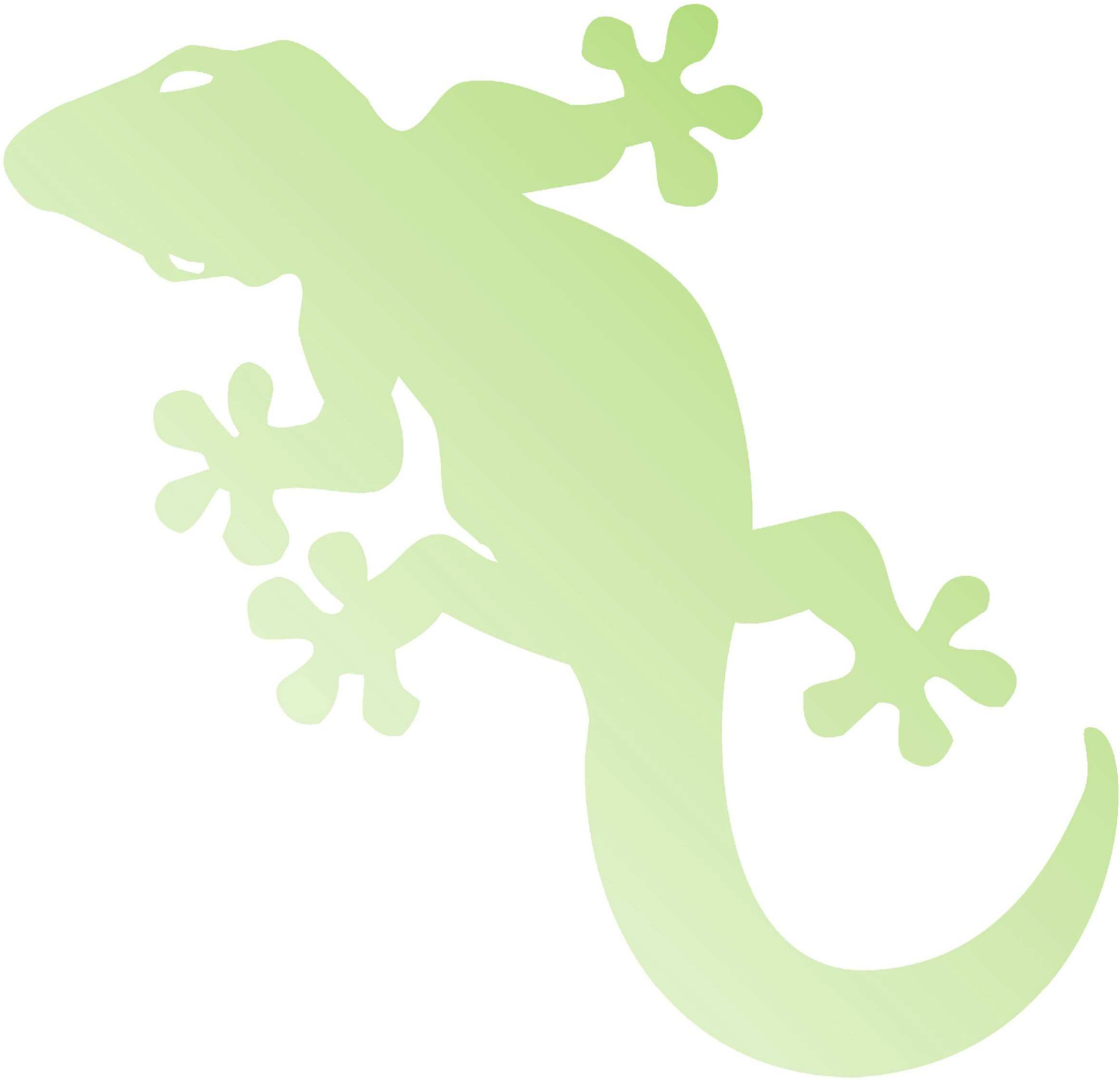
Teksti ja kuvat © Faunatar-ketju. Ohjeen jakaminen ja kopiointi sallittu ainoastaan Faunatar-ketjun myymälöille.